

Z p r á v a
o průběhu událostí v souvislosti s obsazením
ČSSR

Je bezpečně zjištěno, že malá skupina pracovníků II.správy HS StB byla o připravovaném obsazení ČSSR informována minimálně již 20.8.1968 odpoledne a zajišťovala na pokyn náměstka ministra vnitra Šalgoviče některé úkoly, zejména v souvislosti s přípravou letiště na přistání sovětských letadel a s obsazením rozhlasu, televize a některých vysílaček. Někteří náčelníci a pracovníci II.správy HS StB byli již 20.8.1968 odpoledne vyzváni k nástupu do práce ve večerních hodinách s tím, že budou plnit důležité úkoly.

První oficiální informace o připravovaném obsazení ČSSR byla podána ve 22.00 hodin, kdy dozorčí důstojník HS StB obdržel informaci o soustřeďování ci-
zích vojsk kolem čs. hranic.

Kolem 23.00 hodin byla podána další informace CENTRU II.správy HS StB, že na území republiky v prostoru severních Čech pronikly 2 sovětské tanky a 2 transportéry. Ve 23,45 hodin vyhlásil zástupce náčelníka II.správy HS StB pplk. RIPL z rozkazu náměstka ministra ŠALGOVIČE 100 % pohotovost z odůvodněním, že

sovětská vojska překročila státní hranici a vystupují na území ČSSR.

Stejný pokyn vydal náměstek ŠALGOVIČ i pro KS SNB. Zároveň jim uložil zabránit provokacím, nelegálnímu vysílání, zajistit sklady zbraní, sklady střeliva, zajistit rozhlas a televizi a vyčkat dalších pokynů.

Ve 24.00 hodin vydal náměstek ŠALGOVIČ pokyn zajistit osvětlení letiště a svolání náčelníků II., III., IV., VI. a VII.správy, kteří byli v kanceláři náměstka ŠALGOVIČE seznámeni se situací a byly jim uloženy úkoly. KS SNB dostaly pokyn, aby okamžitě hlásily pohyby vojsk.

Situace v prvních hodinách po vyhlášení pohotovosti byla velmi nejasná. Pracovníkům II.správy HS StB bylo po příchodu na pracoviště oznámeno, že sovětská vojska vstoupila na naše území na žádost presidenta republiky a ÚV - KSČ. S tím vědomím plnili také první úkoly.

Pracovníci II.správy HS StB dostávali úkoly hlavně ve třech směrech : zajištění přistání sovětských letadel v Praze- Ruzyni, zajištění přerušování vysílání legálních vysílačů a ochrana vlastní budovy.

Na 22.00 hodin bylo soustředěno 25 příslušníků OPK, kteří měli za úkol na pokyn zajistit zastavení provozu civilních letadel a rozsvícení všech světél na přistávací ploše. Tyto úkoly byly splněny, po příletu sovětských letadel byli příslušníci OPK vykázáni z letiště.

Někteří další příslušníci II.správy HS StB dostali po vyhlášení pohotovosti za úkol zajistit pokyn ředitele Ústřední správy spojů Hoffmana vypnout vysílače , na nichž bylo vysíláno legální vysílání. Tento úkol plnili osobně tak, že o jeho splnění žádali příslušné funkcion-

náře spojů. Několik příslušníků dostalo také za úkol obsadit televizi a chránit budovu před napadením a poškozením zařízení. Tento úkol byl plněn společně s VB do 9.00 hodin dne 21.8.1968 , kdy začalo vysílání.

Nebylo zjištěno, že by pracovníci II.správy HS - StB byli oficiálně pověřeni jiným druhem úkolů. Není však vyloučeno, že někteří orgánové dostali individuální úkoly přímo od velitele této akce pplk. RIPLA nebo od náměstka ŠALGOVIČE. Zdá se však velmi nepravděpodobné, že by někdo z pracovníků II.správy HS StB prováděl zatýkání některých osob.

V druhé etapě kritických dnů , tj. od 22.8. do 27.8.1968 udály se v objektu MV Sadová v sídle II.správy HS StB v zásadě následující události.

V průběhu 22.8.1968 byli některými jednotlivci II.správy HS StB podle pokynu pplk. RIPLA plněny některé dílčí úkoly ve vztahu k vysilačkám tak, jak je uvedeno v předchozí části této zprávy. Přesný stav není znám, možno však říci, že jednotlivci plnili některé tyto úkoly vědomě a větší část je těch jednotlivců, kteří byli v domění, že plní úkoly prospěšné věci legitimním orgánům strany a státu.

[Dne 22.8.1968 asi v 9.00 hodin dopoledne byla u býv. náměstka ŠALGOVIČE porada náčelníků správ, kde pplk. RIPL byl ŠALGOVIČEM žádán, aby na místě podal zprávu, co všechno provádí a z jakých pokynů. Na této poradě RIPL sdělil různá fakta o tom, jak bylo zajišťováno letišťě Ruzyně, co vše bylo z naší strany podniknuto proti televizi a rozhlasovým vysilačkám . Kategoricky však popřel, že by on sám, nebo některý pracovník II.správy podle jeho pokynů prováděl nebo spolupůsobil při zatýkání nějakých čs. občanů. Sdělil

Ripl

však, že v prvních hodinách obsazování naší země vojsky Varšavské smlouvy byl žádán sovětskými poradci o zatčení asi 8 čs.vedoucích představitelů, přitom jmenoval s. ŠIKA, CÍSAŘE a SMRKOVSKEHO , ale uvedl k tomu, že kategoricky tento požadavek odmítl a sovětští poradci mu k tomu údajně sdělili, že si to tedy provedou sami. V průběhu této porady vysílal rozhlas zprávu, že ŠALGOVIČ je zrádce a že Státní bezpečnost ŠALGOVIČE zatýká čs. občany. V zápětí po této zprávě volal ŠALGOVIČE telefonicky KOLDER a současně byl ŠALGOVIČOVI předán telefonický vzkaz, že se má okamžitě spojit s LENÁRTEM a že by měl k této zprávě vysílané rozhlasem zaujmout stanovisko. Toto vyslechli všichni přítomní náčelníci správ, kteří namíste působili na ŠALGOVIČE, aby zprávu rozhlasu , když sám říkal, že nic neorganizuje, aby ji dementoval. ŠALGOVIČ se k návrhům konkrétně nevyjádřil, poradu ukončil , prohlásil, že odchází na ÚV KSČ a od této doby se v objektu MV neukázal .

Bezprostředně po této poradě probíhalo jednání s RIPLEM u zástupců náčelníka HS StB s. JANKRLEHO a s. FORMÁNKA , kde bylo detailně rozebíráno, co všechno RIPL podniká a doporučováno mu, aby v činnosti ustal. Současně bylo hovořeno o tom, když byl RIPL již mimo tuto poradu, aby s. JANKRLE a s. FORMÁNEK jako vyšší náčelníci a představení RIPLA se ujali svých funkcí, nenechali ho samovolně pracovat a kromě toho, aby donutili nejpozději do hodiny po návratu ŠALGOVIČE z ÚV ŠALGOVIČE k dementování zpráv z rozhlasu. Pro případ, že by to nechtěl udělat, že sám s. JANKRLE a s. FORMÁNEK budou zprávy dementovat, distancovat se od řídicí čin-

nosti ŠALGOVIČE a RIPLA, ujmou se svých funkcí a vydají k usměrnění aparátu StB v této složité situaci vlastní rozkazy. ŠALGOVIČ se do večera nevrátil a proto byl zá - stupcem náčelníka HS StB s. FORMÁNEKEM vydán rozkaz č. 11 , ve kterém bylo zaujmuto správné politické stanovisko ve - dení HS StB k situaci a uloženy úkoly aparátu StB, které nevykazují žádných politických závad. Rozkaz byl cestou dálnopisu také zaslán všem správám StB v republice.

Téhož dne ve večerních hodinách probíhaly ve všech stranických organizacích HS StB v budově Sadová členské schůze KSČ , na kterých zaujímali komunisté stanovisko k probíhající události v naší zemi. Zdrucující většina komunistů se jednoznačně vyslovila pro politiku legi - timních orgánů strany a státu, odsoudila okupaci naší země a distancovala se od těch akcí, které byly prováděny ve prospěch okupantů.

Kolem 10.00 hodin večer byl svolán za celou HS StB v objektu MV Sadová aktiv komunistů, na kterém byl jed - nak přečten rozkaz s. FORMÁNKA o kterém se hovoří v předchozí části této zprávy a kromě toho na tomto shro - máždění vystoupila řada soudruhů s kritickými připomín - kami k činnosti RIPLA i těch soudruhů, kteří jeho poky - ny v prvních hodinách okupace naší země plnili. Soudru - zi, kterých se to týkalo zde hovořili naprosto otevřeně, nic netajili a jednoznačně dokazovali, že byli pro různé úkoly RIPLEM takto zneužití.

Dny 23., 24. a 25.8.1968 se vyznačovaly tím, že v zásadě nebyly pracovníky II.správy, snad vyjma jednotliv - ců, kteří však nejsou známy, plněny žádné úkoly v rozpo - ru s našimi platnými zákony. Typické u těchto tří dnů bylo, že chybělo vedení a v určitém směru i napojení na vyšší služební místa. Jen cestou CÚV bylo určité spojení

na některé vedoucí funkcionáře ÚV KSČ. V tomto čase možno říci, že především CÚV sehrál velmi pozitivní roli, a to jak při usměrňování činnosti zde v objektu, tak i v zaujímání stanovisek k různým požadavkům z krajů. Při denším hodnocení možno říci, že ve všech provedených opatřeních v tomto období nelze spatřovat politické chyby. Většina pracovníků centrály v tomto čase se nacházela na svém pracovišti, byl zaveden systém 30 % hotovostí a existovali jen jednotlivci o kterých nebylo známo, kde se nachází. Někteří z vlastní iniciativy údajně odešli k VB, neboť ze Státní bezpečnosti nechtěli mít nic společného, někteří jednotlivci snad ze strachu zůstali u svých rodin nebo příbuzných, nebo začli " marodit " a nebyl řádný přehled o všech lidech. Tento stav znásobovaly těžkosti v pouliční dopravě, takže výmluvy mnohých proč nebyli na pracovištích se těžko mohly uznat za opodstatněné. Vcelku tato fluktuace a nepřehlednost o lidech se mohla dotýkat jen několika desítek lidí. Jak je vpředu uvedeno, zdrucující většina pracovníků zůstala na svých místech. odolala i častým negativním výzvám a zprávám rozhlasu o objektu Sadová, nepodlehla panice, stála na správných politických pozicích a nezklamala.

Podstatný kvalitativní obrat nastal 25.8.1968 v odpoledních a večerních hodinách. Bylo navázáno solidní spojení s náčelníkem HS StB, byl vydán jeho rozkaz č. 15/1968, který byl prohloubením rozkazu č. 11/68, byly tímto rozkazem ustanoveni noví vedoucí II.správy HS StB s. HLAVÁČEK a TÁBORSKÝ a život celé součásti dostal tím systém, situace se konzolidovala a tuto tendenci má stav doposud.

26. a 27.8.1968 se pak vyznačoval jako konzolidované pracovní dny. Byl připraven nový rozkaz náčelníka HS StB

Pravý kore

2. prosinec 1968

čís. 16/68 , k němu zpracovány podrobné metodické pokyny pro práci celého aparátu StB v centrále i na krajích, takže i práce začíná mít systém .Bylo navázáno spojení s podřízenými součástmi , zajištěn systém hlásné služby a náročné úkoly, které očekáváme bude v silách stávajícího aparátu splnit. Nezbytné politické a organizační předpoklady zdá se, že jsou vytvořeny.

Z hlediska návrhů ,které by mělo posoudit vedení MV doporučují :

zatím neřešit ty případy, kdy jednotlivci, nebo i skupiny našich pracovníků se podílely na plnění některých úkolů RIPLA v prvních hodinách obsazování naší země vojsky Varšavské smlouvy. O stavu věcí není řádný přehled, ne všechny případy se zdají být jasné a v zájmu udržení akceschopnosti celého našeho aparátu zdá se být prospěšné řešení těchto problémů nechat až na pozdější dobu , až se situaci v celé naší zemi dostane do příznivějších podmínek.

Závěrem celé zprávy uvádím :

zpráva se podává na základě neúplných a neproověřených údajů, které byly získány pohovory s některými náčelníky a pracovníky na II, správě HS StB , o nichž bylo známo, že byli pověřováni některými úkoly v prvních hodinách obsazení ČSSR .

Náčelník IP, správy HS, StB:
pplk. RŠDr Vítězslav HLAVÁČEK

návrhy